

Comedie fără comici

Publicul cere comedie. Mulți intră în sala de teatru pentru divertisment. Ceea ce nu înseamnă că trebuie să aruncăm în stradă dramele. Depinde cum le oferim scenic. E important în cazul dramei sau al tragediei, al absurdului, acest *cum*. Pentru că el este legat de relația cu publicul dacă vrem să-l atragem spre meditație și problematizare. Ceea ce e ar trebui să fie valabil și când îi oferim fie și o comedie boulevardieră, chiar dacă spectatorul acestui gen râde, și când iese afară e bine dispus, zicându-și că cel puțin s-a distrat. Reține actorii care l-au amuzat mai mult și prea puțin îl interesează acel *cum*.

Cam asta se întâmplă și la spectacolul, în premieră, cu piesa **Cyrano de Buffalo** de Ken Ludwig, în montarea lui Petre Bokor, la Teatrul Național din Timișoara. Dramaturgul american a dat adevărate lovituri pe Broadway cu piesele sale, iar aceasta, în original *Moon Over Buffalo* (datând din 1995), a avut șapte nominalizări pentru premiul Tony, cucerind două; a fost distinsă cu patru premii „Drama Desk“, trei ale criticilor, nominalizată apoi de trei ori pentru „comedia anului“ (așa se întâmplă în teatrul american, precum în Topul muzicii). Din *tradaptarea* lui Petre Bokor îmi dau seama că textul este savuros în replici, care par a fi miza într-un spectacol dependent de actori, dar și controlat, cel puțin, de regizor. Titlul în limba română e și el o *tradaptare*, prima parte datorându-se celebrului personaj din piesa *Cyrano de Bergerac* (1897) a lui Edmond Rostand, piesă pe care o joacă, alături de *Vieți personale*, trupa actorilor ambulantei George și Charlotte Hay într-un teatru din Buffalo.

Subiectul naște întâmplări comice, cu trădări amoroase, confuzii, răsturnări de situații (având sursele în teatrul clasic european) – soțul actor își înșală soția actriță cu o tânără din teatru, la rândul ei, soția își găsește un partener, apoi pretendentul fiicei lor este confundat cu regizorul Francis Ford Coppola care trebuie să vină la vizionarea spectacolului pentru a-l vedea pe actor în ideea distribuirii lui într-un film, dar acesta, îmbătându-se de necaz, confundă reprezentarea piesei *Vieți personale* cu cealaltă și își joacă rolul Cyrano de Bergerac în declamații eroice, pe fondul idilic al tinerilor îndrăgostiți. Numai că și regizorul n-a nimerit locul, urmând ca spectacolul să se repete. Cumva: o poveste încurcă lucrurile, alta le descurcă. Pe acest traseu se declanșează tot hazul, sfârșitul fiind odată cu revenirea soților actori la matcă. *Happy end*.

Regizorul spectacolului timișorean, Petre Bokor (cu o impresionată fișă de montări în țară și Canada), îmi spunea că nu e obligatoriu ca într-o comedie să joace actori prin excelență comici. Adică, și actorii de dramă pot și trebuie să interpreteze comedie. Într-adevăr, distribuția spectacolului nu cuprinde nici un comic. Salvarea interpreților vine de la calitatea lor, experiență și de la faptul că și această comedie boulevardieră se bazează pe situații și replici și mai puțin pe dimensiunea personajului. Dar spectacolul nu dobândește o direcție clară, se întrevește doar una de parodie, care ar fi putut motiva până și naivele combinații din această farsă a „erorilor“. Sau, poate, romantica iubire de teatru a personajului-interpret al lui Cyrano ar fi putut deveni o călăuză pentru transmiterea emoției dincolo de hazul întâmplător.

Spectacolul chiar debutează promițător. Personajele se definesc, dar treptat par a se pierde într-un labirint al întâmplărilor iscate de ele însele. În actorul George Hay care, pasionat de teatru, dar, ca tot artistul american, încântat să fie distribuit într-un

film, nu-și „neglijează” propria viață, Damian Oancea pendulează între obsesia lui George pentru eroul său Cyrano și personajul însuși (George), aflându-se mereu într-un soi de dedublare peste care se suprapune imaginea turmentării. Rolul se diluează, în ciuda unui travaliu considerabil în scenă. Mihaela Murgu are întruchiparea cea mai convingătoare a personajului, în acțiunea Charlotte Hay, prinsă bine caracterial, la început, dar pierdută pe parcurs în hățișul unei melodrame derizorii. Amantul Charlottei, bogatul Richard Maynard, e destinat să producă și el agitație în *farsa* melodramei, Doru Iosif fiind parcă bucuros, în final, că își „eliberează” personajul, vizibil confecționat pentru o încurcătură conjuncturală. Mama actriței, Ethel, este bine prinsă, cu a ei surzenie, în trăsături clasice, de către Irene Flamann Catalina. Bătrâna ei surdă, umanizată, fixează un reper stabil în „nebulia” artiștilor.

Alina Reus e frumoasa Rosalind, fiica aflată între doi curtezani, folosindu-și farmecele fizice și așteptându-și mirele. Numai că iubitul la care aspiră, Howard, e folosit drept mobil pentru confuzie (cu celebrul Coppola), și, în interpretarea lui Victor Manovici, personajul e ținut în postură de timid fâstâcit, bâlbâit, spre a provoca hazul care nu vine tocmai din cauza exagerării. Howard ajunge consolarea actriței însărcinate de George, Eileen, neindividualizată în eșecurile ei de către Paula Maria Frunzetti. Iar Paul, în loialitatea lui marcată de Colin Buzoianu, devine câștigător lângă consolata Rosalind. Toți se regăsesc, de parcă nimic nu s-a întâmplat, în același cadru de culise colorate cu fotografii și afișe, sugerat de scenografa Stela Verebceanu drept un interior (să zicem) în care se joacă o altă piesă (comedie) decât cea de pe scenă. Trupa însă nu se regăsește sub aceeași baghetă, fiecare solicitându-și propriul rol și mai puțin relația cu ceilalți.

Ca la orice comedie bulevardieră, *sala* se amuză. Dacă am spune că se mulțumește cu puțin, am plasa vina asupra publicului. Ceea ce nu e corect.

Teatrul Național Timișoara – Cyrano de Buffalo de Ken Ludwig. Tradaptarea: Petre Bokor. Regia artistică: Petre Bokor. Mișcarea scenică: Liliana Iorgulescu. Ilustrația muzicală: Petre Bokor. Light design: Florian Putere. Cu: Damian Oancea (*George Hay*), Mihaela Murgu (*Charlotte (Hay)*), Irene Flamann Catalina (*Ethel*), Alina Reus (*Rosalind*), Victor Manovici (*Howard*), Paula Maria Frunzetti (*Eileen*), Colin Buzoianu (*Paul*), Doru Iosif (*Richard Maynard*). Premiera: 1 martie, 2007.

Elisabeta POP

O viață despuiată de iluzii...

E incredibil cum, după 172 de ani de când a fost scrisă, această nuvelă, jucată adesea ca o piesă de teatru – de fapt un lung monolog – „sună” de parcă ar fi fost scrisă ieri. E la mijloc secretul geniilor care prind esențialul din individ și din societate. Și în toți acești ani mii și mii de cititori și mii de spectatori iau cunoștință de existența acestui consilier departamental numit Poprișcin și de scrisorile celor doi căței, Fidel și Meggy, pe care le interceptează el, și de iubirea lui neîmpărtășită pentru frumoasa fiică de general și de nebulia lui ...și mai ales de nefericirea lui care seamănă cu nefericirea omenirii însăși.